

TUORE LEIPÄ JA LÄMMIN SYLI
Seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnan laatu

Leena Kinnunen
Opinnäytetyö, Kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak - etelä
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kirkon varhaiskasvatustyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
Kirkon varhaiskasvatusohjaaja
+ lastentarhanopettaja kelpoi-
suus

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1	Aamu- ja iltapäivätoiminta osana lapsen koulupäivää	6
2.2	Kristillinen kasvatus kirkon aamu – ja iltapäivätoiminnassa	7
2.3	Laatu aamu – ja iltapäivätoiminnassa	10
3	KEHITTÄMISPROSESSI.....	13
3.1	Kehittämistyön tavoitteet.....	13
3.2	Kehittämisympäristö.....	13
3.3	Kehittämistyön aineistokeruumenetelmä.....	14
3.4	Aineiston keruu ja analysointi	16
3.5	Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	17
4	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	20
4.1	Huoltajat keskeiset laatuksiteerit	20
4.2	Lapsien mielipiteet laadukkaasta iltapäivätoiminnasta.....	21
4.3	Ohjaajien ajatukset laadukkaasti toimivasta iltapäivätoiminnasta	22
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET	32
	LIITTEET	36
	Liite1: Kirje kyselyyn vastaajille.....	36
	Liite 2: Kyselylomake lapsille	37
	Liite 3: Kyselylomake huoltajille ja ohjaajille.....	38

TIIVISTELMÄ

Kinnunen, Leena. Tuore leipä ja lämmin syli, seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnan laatu. Diak Etelä, kevät 2015, 38 s., 3 liitettä. Diakoniamattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelman, Kirkon varhaiskasvatus-työn suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + Kirkon varhaiskasvatusohjaaja + lastentarhanopettaja kelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä iltapäivätoiminnan laatutyöskentelyn tueksi tietoa siitä, mitä iltapäivätoimintaan osallistujat kokevat tärkeäksi ja mistä laadukas iltapäivätoiminta muodostuu. Tavoitteena oli selvittää, miten kristillinen kasvatus näkyy seurakuntayhtymän järjestämässä iltapäivätoiminnassa.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäen kymmenessä iltapäivätoimintapaikassa. Aineistonkeruumenetelmänä käytin kyselylomaketta. Kyselylomake osoitettiin kaikille seurakuntayhtymän iltapäivätoimintaan osallistujille. Aineiston analysoinnissa käytin sisällönanalyysiä.

Työn tulosten perusteella voi todeta, että kristillinen kasvatus ja sen kasteopetus eivät liity oleellisena osana seurakuntayhtymän järjestämän iltapäivätoiminnan laatuun. Työhön osallistujien laadunmääritteinä olivat aito välittäminen, yhdessä tekeminen kavereiden kanssa sekä terveellinen välipala.

Johtopäätöksenä olivat, että seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnan laatua määrittävät kristillisen kasvatuksen lähtökohdat ja tavoitteet, joita olivat luottamus, tasavertaisuus ja välittäminen. Näiltä osin voi päätellä, että kirkon lapsilähtöinen ja aikuisjohtoinen iltapäivätoiminta oli koettu osallistujien kesken turvalliseksi ja laadukkaaksi.

Asiasanat: aamu- ja iltapäivätoiminta, kristillinen kasvatus, laatu

ABSTRACT

Kinnunen, Leena. Fresh Bread and a Warm Lap – the quality of the afternoon activities in Lappeenranta Parish Union. *Diak Etelä*, Spring 2015, 38 p., 3 appendices. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Christian Child and Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of the thesis was to find out information to support qualitative work in the afternoon activities; what the participants of the afternoon activities find important and what qualitative afternoon activities include. The object of the thesis was to find out how does Christian education reflect in the afternoon activities organized by the parish.

The thesis was carried out as a qualitative research. A questionnaire was handed out to all the participants of the afternoon activities in ten different places where afternoon activities were held. A content analysis was used to analyze the results of the questionnaire.

The results of the development work show that Christian education and education of baptism are not an essential part of the afternoon activities organized by the Parish. For the participants of the development work, the most important qualitative measures were a genuine care of the children, playing with friends and a healthy afternoon snack.

The conclusion were that the quality of the afternoon activities organized by the parish was defined by the basis and the goals of the Christian education which are trust, equality and caring. In this respect the adult-led afternoon activities for the children was considered as safe and of high quality by the participants.

Key words: morning and afternoon activities, Christian education, quality

1. JOHDANTO

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnalla on kirkon piirissä pitkät perinteet. Se on käynnistynyt 1970-luvulla. Jo silloin iltapäiväkerhoja perustettiin lasten ja heidän perheidensä tarpeisiin. (Suomen Lapsityön Keskus i.a.) Nykypäivänä lapset viettävät yhä enemmän aikaa iltapäiväkerhoissa, joten ei ole yhdentekevää, millaista laadukas toiminta on.

Lapsuudessa ja koulun alkaessa itsenäisyys lisääntyy vähitellen, mutta lapsi tarvitsee vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Iltapäivätoiminnan palvelun tulee olla niin laadukasta ja hyvää, että huoltajat voivat luottaa siihen ja haluavat lapsensa olevan siinä mukana. (Lindroos 2006, 5.) Perusopetuslaki 1136/2003 säätelee aamu- ja iltapäivätoimintaa. Laissa on esitetty yhteiset perusteet toiminnan laadulle ja niiden kriteerit on kohdennettu koskemaan myös aamu- ja iltapäivätoimintaa. (Selvitys 2012:8.) Tämä velvoittaa myös kirkon arvioimaan ja kehittämään toimintaansa koululaisten aamuissa ja iltapäivissä. Arviointi on luonteeltaan käytännönläheistä ja kuuluu osaksi työn arkea niin suunnittelussa kuin toteutuksessa (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011).

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, mistä laadukas iltapäivätoiminta syntyy ja mite kristillinen kasvatusta näkyy seurakuntayhtymän järjestämässä iltapäivätoiminnassa. Työn tavoitteena oli kuvata, mitkä asiat vaikuttivat lasten, huoltajien ja ohjaajien käsityksiin laadukkaasta iltapäivätoiminnasta. Työ toteutettiin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäen kymmenessä iltapäiväkerhossa etelä-suomalaisessa seurakuntayhtymässä, jossa toimin lähesmiehenä.

Aihe on ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Nykypäivän perheille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia valita, millaista toimintaa he haluavat lapsille aamu- ja iltapäiviin. Tarjonnan runsaus haastaa myös kirkon arvioimaan ja kehittämään toimintaansa, jotta kirkko voi edelleen tarjota laadukasta, lapsilähtöistä ja välittävää iltapäivätoimintaa tässä muuttuvassa suvaitsevaisuuden maailmassa.

2. KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta osana lapsen koulupäivää

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestämistä säätelevä perusopetuslaki (1136/2003 8 a) tuli voimaan 1.8.2004. Sen toimintaa säätelevät koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet (DNO 5/011/2004) sekä toimintaan ohjaavan työntekijän ammattitutkinnon perusteet (DNO 43/011/2004). (Opetushallitus 2004/ Opetushallitus 2005). Tämän lisäksi toiminnan luotettavuutta edistävät lait lasten yhdenvertaisesta kohtelusta (PL 6 §) ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) muuttamisesta (L 1138/2003). (Uoti 2006, 9).

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen 1. ja 2. luokkalaisille sekä 3. - 9. luokkalaisten osalta erityisopetusta annettaville suunnattua ohjattua toimintaa, josta kunta kokonaisuudessaan vastaa. Toiminnan tarkoituksena on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä sekä tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään (Selvitys 2012:8). Tavoitteena on lapsen hyvinvointi, jossa korostuvat kodin ja koulun välinen kasvatus yhteistyö, lapsen tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen vahvistaminen, osallisuuden edistäminen, tasa-arvon toteutuminen, eettisen kasvun tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. (Uoti 2006, 15.)

Koululaisilla ei ole yksityisoikeutta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Laki ei velvoita kuntia järjestämään toimintaa, mutta laki suosittelee sitä esimerkiksi ennalta ehkäisevänä lastensuojelullisena toimintana. Kunnat voivat itse päättää, tuottavatko kyseistä toimintaa ja miten sitä tuotetaan. Kunta saa toimintaansa valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (6d35/1998) tätä koskevan muutoksen (L 1137/2003) mukaisesti, jos kunta päättää järjestää perusopetuksen kriteerit täyttävää aamu- ja iltapäivätoimintaa. (Uoti 2006, 9-10).

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon aamu- ja iltapäivätoiminta on alkanut seu-

rakunnissa jo 1970-luvulla. Suurin osa seurakunnista järjestää toimintaa hallinnollisesti yhteistyössä kuntien kanssa. (Suomen Lapsityön Keskus i.a.) Kirkon järjestämää toimintaa valvoo ja kehittää Kirkkohallituksen Kasvatus ja nuorisotyön yksikkö. Kaikki toiminta perustuu edellä mainittuihin perusopetukseen säädettyihin aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteisiin. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011.)

Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnassa painottuvat kristillinen kasvatus, lapsesta välittäminen, yhteistyö perheiden kanssa, suunniteltu ja laadukas toiminta sekä ammattitaitoiset ohjaajat. Toiminnan perustana on kristillinen arvopohja ja ihmiskäsitys. Se tarkoittaa, että jokaista lasta kunnioitetaan ja toiminta on lapsilähtöistä. Tavoitteena on tasa-arvoinen kohtelu, turvallinen ilmapiiri aikuisen seurassa sekä ilon kokemusten tuottaminen. Seurakunnat ovat toiminnallaan mukana kasvattamassa, opettamassa ja huolehtimassa aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvia lapsia ja heidän perheitään. Tämä avoin toiminta on suunnattu kaikille lapsiperheille, joten kirkon jäsenyys ei ole edellytys toimintaan osallistumiseen. (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

2.2 Kristillinen kasvatus kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Kristillinen kasvatus on osa uskonnollista kasvatusta. Se on kasvatustieteiden ja teologian vuoropuhelua, jossa hengellisyys ja inhimillisyys kohtaavat pyrkien kokonaisvaltaiseen ihmisen kohtaamiseen. Sen määrittely ei ole yksiselitteistä mutta pääsääntöisesti se on arvoihin sitoutunutta toimintaa, jota käydään tiiviissä vuorovaikutuksessa. (Muhonen & Tirri 2008, 63-66.) Kasvatus on kristillistä silloin, kun sen tavoitteet ja sisällöt ovat kristillisiä. Kristillisen kasvatuksen menetelmiksi ja välineiksi on kuvattu kaikki ihmisarvoa, kasvattettavaa ja Jumalaa kunnioittavat lähestymistavat. (Räsänen 2008, 288.)

Kristillistä kasvatusta on Mervi Muhosen ja Kirsi Tirrin (2008, 77-81) tutkimuksessa kuvattu kuudella ulottuvuudella. Ne ovat opillinen, rituaalinen, kokemuk-

sellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen sekä pedagoginen. Kolme ensin mainittua kuuluvat hengelliseen puoleen ja jälkimmäiset inhimilliseen puoleen. Opilliseen ulottuvuuteen liittyy keskeisesti yhteisen perinteen ylläpitäminen ja eteenpäin vieminen sekä kristillisen identiteetin vahvistaminen. Rituaalisessa ulottuvuudessa tärkeäksi muodostuvat kristilliset tavat ja perinteet esimerkiksi kirkkovuoden juhlat ja jumalanpalveluselämä. Näiden rituaalien kautta ihminen saa kokemuksia, turvallisuuden tunnetta ja kokee yhteyttä muiden osallistujien kanssa. Kokemukselliseen ulottuvuuteen sisältyy emotionaalinen ilmapiiri sekä kokemus Jumalan rakkaudesta ja läsnäolosta, jossa edistetään ja tuetaan hengellistä hyvinvointia. Kristillisen kasvattajan kannalta se tarkoittaa turvallisena aikuisena olemista ja lapsen arvostamista ainutlaatuisena. Eettis-moraalinen ulottuvuus on arvokasvatusta sekä oikean ja väärän opettamista. Huolenpidollinen ulottuvuus tuo kristillisen kasvatuksen osaksi arkea. Siihen kuuluvat kokonaisvaltainen huolenpito ja rakkauden osoittaminen. Pedagoginen ulottuvuus käsittää kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen liittyvät sisällöt ja menetelmät.

Kirkon järjestämää aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat kristillisen arvopohjan ja kirkon kasvatustyön periaatteet. Se perustuu erityisesti kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt. 28:18-20) sekä lasten evankeliumiin. Lasten evankeliumissa Jeesus asetti lapsen uskon esikuvaksi aikuisten toiminnalle. (Torppa 2008, 27). Tämän kautta kirkon aamu- ja iltapäivätoiminta perustuu lapsen ainutlaatuisuuteen ja arvokkuuteen Jumalan luomana ihmisenä (Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisasiakirja 2008). Kristillinen kasvatusta ja kirkon kasteoppi liittyvät kiinteästi toisiinsa ja niiden ajatellaan kuuluvan osaksi kodin ja seurakunnan tehtäviä. Kristillisen kasvatuksen tavoitteena on omakohtaisen uskon sisäistäminen ja oman kristillisen vakaumuksen syntyminen. (Petäjä 2008, 122.) Tätä uskoa ei kristillisen ajattelun mukaan voida kuitenkaan synnyttää pakolla, vaan se on aina Jumalan lahja (Muhonen & Tirri 2008, 67).

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta on luonteva osa kirkon toimintaa. Se tukee lapsen kasvua ja kehitystä yhteistyössä kodin, perheen ja koulun kanssa. Kristillinen kasvatusta kuuluu kirkon perustehtäviin ja antaa mahdollisuuden lapselle pyhän kokemiseen arjen keskellä. (Hyystinmäki - Suomi 2004, 265 - 266). Kristillisyyden todentuu aamu- ja iltapäivissä arkielämän toimintana. Hiljentymisen

ja hartauksien äärellä lapsi voi pysähtyä ja saada kokemuksen pyhästä sekä tutustua kristilliseen tapa- ja juhlakulttuuriin kirkkovuoden mukana. (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a).

Lapsen hengellisyys otetaan tarkasti huomioon toiminnan suunnittelussa. Lähtökohtana on, että lapsi kohtaa Jumalan omalla tavallaan ja hänelle pyritään välittämään kokemus siitä, että usko on luonnollinen osa arkea. (Torppa 2008, 27). Kristillisen arvopohjan mukaan lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi pitää sisällään niin henkisen kuin hengellisenkin hyvinvoinnin (Ojell 2008, 122.) Hengellisen hyvinvoinnin ja kokemuksen kautta lapsi kokee olevansa tärkeä osa seurakuntaa. Tällä kokemuksella luodaan merkittävää mielikuvaa seurakunnassa toimisessa, joka vaikuttaa lapsen asenteeseen kirkkoa ja sen toimintaa kohtaan. (Torppa 2008, 32).

Kristilliseen arvopohjaan perustuen aamu- ja iltapäivätoiminnassa pidetään tärkeänä luoda lapselle turvallinen ja välittävä ilmapiiri, jossa hän saa olla turvassa aikuisen läsnäollessa. Välittävällä ilmapiirillä halutaan antaa lapselle mahdollisuus kysymyksille, tunteiden ilmaisemiselle, toisista ihmisistä välittämiseksi sekä vuorovaikutussuhteiden syntymiselle. Tämän avulla halutaan turvata lapselle vapaus olla lapsi ja antaa hänelle kasvurauha. (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a). Lapsen oikeutta leikkiin, lapsuuden ilon kokemuksiin ja kasvurauhaan pidetään kirkon kasvatustyössä erityisen merkittävänä. Lapsen tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukemisessa kirkko painottaa lapsen oikeutta olla juuri sen kokoinen kuin on, ilman yhteiskunnan luomia paineita. (Torppa 2008, 30). Lapselle luontainen tapa kokea hengellisyyden kauneutta ja pyhyyttä on ihmettely, ihailu, tutkiminen ja leikkiminen (Ojell 2008, 124).

Kristillisellä kasvatuksella on myös diakoninen tehtävä aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Se toteutuu pääsääntöisesti lasten ja huoltajien kuuntelemisena, välittämisenä ja tukemisena erilaisissa elämäntilanteissa. (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a). Turvallinen ja läsnä oleva aikuinen sekä lapsen kuulluksi tulemisen kokemukset ovat hyvä lähtökohta lapsidiakonia toteuttamiselle ja kehittämiseksi (Mattila 2003, 56 - 71). Turvallisen aikuisen kanssa, lapsi voi pohtia häntä mietittäviä uskonnollisia asioita. Aikuisen oma kristillinen arvopohja mahdollistaa

lapsen hengellisten asioiden läpikäymisen, joka on kristillisen kasvatuksen tavoite. (Hyystinmäki-Suomi 2004, 266).

Kristillinen kasvatusta korostaa kasvatusyhteistyötä, joka perustuu perheiden ja ohjaajien väliselle yhteistyölle, yhdessä kasvamiselle sekä jaetulle vastuulle (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a). Kasvatusyhteistyö nähdään osana kasteopetusta. Se tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja edistää hänen kristillisen elämän tukemista. Tämä rakentuu keskinäiseen luottamukseen, tasavertaisuuteen ja kunnioittavaan asenteeseen toisiamme kohtaan. Kasteeseen rakentuvassa kasvatuskumppanuudessa huoltajat, kummit ja seurakunnan kasvattajat sitoutuvat toimimaan yhdessä. (Ojell 2008, 123). Kasvatuskumppanuuden ylläpito edellyttää säännöllisiä kohtaamisia sekä tiivistä vuoropuhelua huoltajien kanssa. Kokonaisvaltainen kasvatuskumppanuus vaatii myös yhteistyötä koulun kanssa. Yhteistyö kodin, koulun ja kirkon toiminnan kanssa luo lapselle turvallisuutta, kun yhteiseen kasvatuskumppanukseen on sitouduttu ja sen avulla on luotu yhteisiä pelisääntöjä. (Torppa 2008, 29-30).

2.3 Laatu aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Laatu ja laadukkuus ovat laaja-alaisia käsitteitä. Laadun ylläpitäminen vaatii jatkuvaa toiminnan arviointia. Arviointi on ehto laadukkaalle toiminnalle. Laadunarviointi tuottaa tietoa toiminnan toteutuksesta, vahvuuksista ja kehittämishaasteista. (Fonsen & Hujala 2011, 312). Laadun arviointiin ei ole tarjota yhtä ainoa oikeaa menetelmää, mutta arvioinnin alkuvaiheessa on tärkeä miettiä mitä ja miksi tahdotaan arvioida, mihin arvioinnilla pyritään ja kuka arvioinnin suorittaa (Alila & Parrila 2004, 11).

Laadunarviointi mahdollistaa huoltajien, kasvattajien sekä lasten osallistumisen toiminnan suunnitteluun. Tämän myötä heidän osallistuvuutensa osana laadunarviointia vahvistuu. Laadunarviointi sekä laadukkaan toiminnan näkyväksi tekeminen auttavat työn toimijoita ammatillisessa kasvussa ja antavat perustan omalle ammatilliselle kehittymiselle. Laadunarvioinnilla luodaan yhteistyössä eri

yhteistyötahojen kautta pitkäjänteistä kehittämistyötä. (Fonsen & Hujala 2011, 312-313).

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan keskeinen tavoite on luoda lapselle turvallinen iltapäivätoiminta ja kehittää sen laatua lapsen parhaaksi. Palvelun laadun on oltava hyvää jotta, vanhemmat haluavat pitää lapsensa sen toiminnassa mukana ja luottavat sen toimintaan. (Ohjaajien perehdyttämiskansio i.a.) Yhteistyö on paras laatutekijä lapsen parhaan toteutumiseksi (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011).

Aamu- ja iltapäivätoiminnan laadun kehittämisessä ensisijainen tavoite on taata lapselle ja vanhemmille oikeus laadultaan korkeatasoiseen toimintaan. Laatu on suhteellinen käsitys, joka perustuu arvoihin ja mielipiteisiin, jotka ovat määritelty laissa ja ohjaajan käytännön työssä. Näin ollen laadun hallinta ei ole yksittäinen kokonaisuus vaan oleellinen osa jokapäiväistä työtä. Laadun määrittäminen on jatkuva prosessi, johon liittyy tietyin väliajoin suoritettava tarkastelu ja arviointi. (Harju 2006, 91.)

Laadukas toiminta edellyttää jatkuvaa arviointia ja vuorovaikutusta. Laadusta ovat vastuussa jokainen työyhteisön jäsen ja heidän tulee nähdä se tärkeänä osana omaa työtään. Viime kädessä laadun toteuttaminen ja sen määrittely tapahtuu arjen työssä lasten kanssa. (Harju 2006, 93.)

Lapsiasiavaltuutettuna vuosina 2005 - 2014 toiminut Maria Kaisa Aula (2012) on pohtinut lausunnossaan aamu- ja iltapäivätoiminnan laatua YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta. Yleissopimuksen artiklan 31 kannalta olennaista on korostaa lapsen oikeutta lepoon, leikkiin, vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Muissa artikloissa kuten 19, 34 ja 36 korostetaan vastaavasti lapsen oikeutta turvalliseen kasvu- ja toimintaympäristöön, jossa lapsi ei tule kaltoin kohdelluksi eikä altistu häirinnälle. Arvioimisen kannalta tärkeimmäksi artiklaksi nousee 12, joka velvoittaa aikuisia selvittämään lasten mielipiteen ja ottamaan ne huomioon päätöksentekovaiheessa ja palveluita kehittäessä. (Aula & Laaksonen, 2012.)

Aula on katsonut, että esitys perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu-korteista kokonaisuutena tukee hyvin lapsen oikeuksien parempaa toteutumista. Laatu-korttien liittäminen perusopetuksen laatu-kriteereihin mahdollistaa toiminnan arvioimisen ja kehittämisen kokonaisvaltaisemmaksi ja systemaattisemmaksi. Yleisessä arviossaan Aula on todennut, että laatu-korttien perusteluissa korostetaan erittäin myönteisesti lapsen kuuluksi tulemistä, toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistumista, ohjaajien ammattitaitoa sekä tilojen tarkoituksen mukaisuutta lapsen sosiaalisen kasvun tukemisen näkökulmasta. (Aula & Laaksonen, 2012.)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhdistäminen perusopetuksen laatu-kriteereihin tukee toiminnan kokonaisvaltaista suunnittelua ja lapsen koulupäivän eheyttä. Laatu-kriteereissä on kohtuullisen hyvin kiinnitetty huomiota lapsen yhdenvertaisuuteen, oikeuteen osallistua ja vaikuttaa sekä yhteistyöhön vanhempien kanssa. Lausunnoissaan asiantuntijat ovat kuitenkin toivoneet, että toiminnan arviointiin, laatu-kysymyksiin ja laadun kehittämiseen otettaisiin konkreettisemmin mukaan myös lapset ja heidän vanhempansa. (Aula & Laaksonen, 2012.)

Kirkko on toiminnan järjestäjänä veloitettu arvioimaan toimintansa laatua. Arviointia suoritetaan sisällöllisesti, taloudellisesti ja tilastollisesti, mikä luo perustan kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan laadulle ja kehittämiselle. Kirkko pitää laatu-työn merkittävämpänä alueena kristillisen kasvatuksen sisältöjen ja merkitysten arviointia sekä kehittämistä. Tärkein laatu-kriteeri on lapsen ja perheen hyvinvointi, johon liittyvät lapsen kokemukset toiminnasta, turvallisuuden tunteesta, vuorovaikutuksesta, aidosta välittämisestä ja ammattitaitoisesta ohjaajasta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011.) Lapsen ja perheiden hyvän arviointia on kirkon toiminnassa lähestytty lapsivaikutusten arvioinnin (KJ 23 luku 3 §) kautta (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015). Kirkon toiminnan kehittämistyön lähtökohdat on liitetty arvolähtökohtien tiedostamiseen, tavoitteisiin ja työtapoihin sekä puitetekijöihin (Seurakuntien Lapsityön Keskus i.a).

3 KEHITTÄMISPROSESSI

3.1 Kehittämistyön tavoitteet

Aloitin opinnäytetyöni valmistelut keväällä 2014. Sain idean opinnäytetyöhöni seurakuntayhtymän ja sen yhteistyötahojen yhteisestä suunnitelmasta aloittaa laatutyö kaikkien iltapäivätoiminnan parissa työskentelevien kanssa. Ensin tavoitteena oli laatia seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnalle omat laatukortit. Opinnäytetyön aiheen rajaamisen vuoksi päädyin selvittämään laadullisen kyselyn avulla iltapäivätoimintaan osallistuvilta lapsilta, heidän huoltajiltaan ja ohjaajiltaan, mitä laatu merkitsee heille seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnassa. Kyselyn vastauksien perusteella analysoin, mitä yhteneväisyyksiä löytyy näiden eri osallistujien välillä sekä näkyvätkö kristillisen kasvatuksen erityispiirteet seurakuntayhtymän järjestämässä iltapäivätoiminnassa.

Työn tarkoituksena oli tuottaa iltapäivätoiminnan laatutyöskentelyn tueksi tietoa siitä, mitä iltapäivätoimintaan osallistujat kokevat tärkeäksi ja mistä laadukas iltapäivätoiminta muodostuu. Opinnäytetyö pyrkii näin tukemaan, ylläpitämään ja kehittämään iltapäivätoiminnan laatu seurakuntayhtymässä. Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella on tarkoitus kehittää laatutyöskentelyä osana koko kaupungin iltapäivätoimintaa. Yhteisenä tavoitteena on luoda tämän työskentelyn pohjalta työvälineitä, jotka tukevat iltapäivätoiminnan parissa työskenteleviä työn suunnittelussa ja toteutuksessa.

3.2 Kehittämisympäristö

Kysely toteutettiin Etelä-Suomen alueella sijaitsevassa noin 58 000 hengen seurakuntayhtymässä huhtikuun 2014 aikana (Lappeenrannan seurakuntayhtymä i.a). Seurakuntayhtymässä toimi kymmenen iltapäivätoimintapaikkaa. Seurakuntayhtymän tuottaman iltapäivätoiminnan parissa tutkimuksen aikana oli 189 lasta ja ohjaajia 25. Tässä seurakuntayhtymässä ei ole tarjolla aamupäivä-

toimintaa, joten keskityin työssäni vain iltapäivätoimintaan. Tässä seurakuntayhtymässä iltapäivätoiminta kuuluu osana lapsityön toimintaa. Iltapäivätoimintaa tuotetaan ostopalveluna kyseisellä alueella.

Seurakuntayhtymän tavoitteena iltapäivätoiminnan tuottajana on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvulle ja oppimiselle. Kaikki toiminta perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen ja arvopohjaan. Kristillinen kasvatus toteutuu koululaisten iltapäivätoiminnassa arkielämän toimintana, erilaisissa hartauksissa kirkkovuoden mukaisesti sekä tutustumisena kotiseurakuntaan ja suomalaiseen kristilliseen perinteeseen. Seurakunnan iltapäivätoiminta on avointa kaikille perheille uskonnollisesta vakaumuksesta riippumatta. (Lappeenrannan seurakuntayhtymän lapsityön toimintasuunnitelma 2013.)

Lupa kehittämistyön toteutukseen tuli seurakuntayhtymän lapsityön johtajalta. Luvan saatuaani lähetin jokaiseen iltapäivätoimintapaikkaan kirjeen, jossa kerroin mitä varten tämä kysely tehdään ja kuinka se toteutetaan (Liite 1). Tällä kirjeellä informoin osallistujia laatutyön aloittamisesta osana laajempaa kokonaisuutta. Kirjeessä kävi myös ilmi että kehittämistyöhön osallistuminen on vapaaehtoista mutta suotavaa, koska opinnäytetyön tarkoituksena on saada materiaalia laajemman työskentelyn tueksi. Saatekirjeen laatiminen on erittäin merkittävä kyselyn onnistumiselle, koska sen perusteella vastaaja tietää mistä on kyse ja päättää osallistumisestaan sen toteuttamiseen (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 133).

3.3 Kehittämistyön aineistokeruumenetelmä

Kehittämistyön aineisto kerättiin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäen. Laadullisen tutkimuksen menetelmien lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Sen tarkoituksena on tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisten menetelmien avulla halutaan löytää tai osoittaa oikeaksi tosiasioita eikä tuoda esiin jo ennalta tiedettyjä totuuksia. (Hirsjärvi,

Remes & Sajavaara 2009, 161). Aineiston keräämistä suositellaan luonnollisessa, todellisessa tilanteessa, jolloin tutkittavien omat näkemykset tulevat parhaiten esille. Kehittämistyön kohderyhmä on valittu tietoisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164). Laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttäessä tutkijan omat kokemukset ja kiinnostuneisuus vaikuttavat tulkintoihin aineistosta (Kananen 2008, 11). Laadullisia tutkimusmenetelmiä hyödynnettäessä ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan siinä pyritään kuvaamaan jotain tiettyä ilmiötä tai antamaan tietyille tapahtumalla teoreettisesti järkevä tulkinta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85).

Tavallisimmat aineistonkeruumenetelmät ovat kysely, havainnointi, haastattelu ja kirjoitettu tieto. Näitä voidaan käyttää joko yksin tai erikseen riippuen tutkittavan ongelman luonteesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Tämän kehittämistyön aineisto on kerätty kyselylomakkeilla. Kyselylomakkeen erityisenä hyötynä pidetään laajaa aineistoa, koska sillä on hyvät mahdollisuudet saada kattavaa tutkimustietoa tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 190). Käytin kyselylomakkeessa avoimia kysymyksiä. Avoimet kysymykset sallivat vastaajalle mahdollisuuden kertoa vastauksensa omin sanoin ja sanoa todelliset ajatuksensa aiheesta. Avoimet kysymykset on laadittu lyhyiksi. Lyhyitä kysymyksiä on helpompi ymmärtää kuin pitkiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 196 -197).

Kyselylomakkeen valmisteluissa on tarkasti otettava huomioon muutamia asioita. Kyselylomakkeen alkuvalmisteluissa ennakointi on tärkeässä roolissa. Tämän avulla pystytään varmistumaan kyselyn toimivuudesta sekä ymmärtävyydestä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 199). Kyselylomakkeen toimivuudesta keskustelin yhdessä tutkimukseen osallistuvien ohjaajien kanssa. Tämän avulla on pyrin selvittämään ovatko kysymykseni tarpeeksi selkeät eri vastaajien näkökulmasta ja kuinka kauan on varattava aikaa kyselyn tekemiseen. Kyselylomakkeen kysymysten avulla haluan selvittää, mitkä asiat määrittävät laatua seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnassa lapsilla, huoltajilla ja ohjaajilla sekä näkyvätkö kristillisen kasvatuksen erityispiirteet toiminnassa.

3.4 Aineiston keruu ja analysointi

Lomakekysely toteutettiin kymmenessä iltapäivätoimintapisteessä, jotka sijaitsevat seurakuntayhtymän eri alueilla. Etukäteen oli ilmoitettu iltapäivätoiminnan parissa oleville lapsille, huoltajille ja ohjaajille tutkimuksen aloittamisesta kirjeitse. Kirjeessä kävi ilmi tutkimuksen ajankohta, tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja jatkotyöskentely.

Ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin seurakunnan iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten, huoltajien ja ohjaajien ajatuksia siitä, mitä laadukas iltapäivätoiminta on. Lapset vastasivat kyselyyn itsenäisesti iltapäivätoiminnan aikana. Jos vastauksen kirjoittaminen oli ollut lapselle hankalaa, oli ohjaaja tarvittaessa auttanut häntä vastauksien kirjoittamisessa. Lasten tutkimuskysymykset olivat: Mikä on iltapäivätoiminnassa kivaa? Mitä toivoisit sinne lisää? (Liite 2) Kysymykset olin pyrkinyt tekemään lapsille helpoiksi, jotta he ymmärtäisivät sen mahdollisimman oikein. Vastaukset kerättiin tiettyyn paikkaan toimintaympäristössä. Useimmissa toimintapaikoissa se oli laatikko, johon jokainen lapsi itse palautti lomakkeensa. Täten vastaajien nimettömyys voitiin taata.

Lasten huoltajia ja ohjaajia pyydettiin vastaamaan kyselylomakkeen kysymykseen: Mistä on laadukas iltapäivätoiminta tehty? (Liite 3) Tarkoituksena oli saada heiltä kolme tärkeintä kriteeriä laadukkaana iltapäivätoiminnan toteutumisesa. Vastaukset kerättiin nimettöminä. Kyselylomakkeen vastaamiseen oli järjestetty tarvittaessa aikaa lasten hakutilanteessa. Näin ollen huoltajien oli mahdollista hetken aikaa rauhassa keskittyä kyselyn vastaamiseen. Ohjaajien oli mahdollista vastata työajan puitteissa kyselyyn. Näillä keinoilla pyrin saamaan mahdollisimman kattava tuloksen kyselyn onnistumiseksi. Iltapäivätoimintapaikoissa oli järjestetty tietty paikka, johon vastaukset kerättiin. Näin vastaukset pysyivät nimettöminä eikä niitä ei voitu liittää tiettyyn vastaajaan.

Kyselyn päättymisen jälkeen, keräsin kaikki vastaukset yhteen. Lajittelin ensin vastaukset vastaajaryhmien mukaan pinoihin. Luin läpi jokaisen vastaajaryhmän vastauslomakkeet huolellisesti. Lukiessani jaoin vastaukset niiden samankaltaisuuksien mukaan eri pinoihin. Laskin samankaltaisten

vastauksien määrät yhteen ryhmittelyn jälkeen. Näiden perusteella päädyin tutkimaan kolmea eniten vastauksista löytynyttä yhteistä laatukriteeriä.

Kehittämistyön aineiston analyysimenetelmänä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia, jota voidaan pitää laadullisen kehittämistyön perusaanalyysimenetelmänä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91 - 95). Sisällönanalyysissä koottiin laaja-alaisesta materiaalista selkeä ja ytimekäs kokonaisuus. Siinä erotetaan samankaltaisuudet ja erilaisuudet. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 136). Aineiston analysointi aloitin lajittelemalla kyselylomakkeen vastaukset vastaajien mukaan. Tämän jälkeen etsittiin aineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Aineiston ryhmittelyssä vastaukset käytiin tarkasti läpi ja pyrittiin etsimään yhteisiä käsitteitä. Ryhmittelyn jälkeen aineistosta oli löydetty työn kannalta oleellinen tieto, jonka avulla valittiin työn teoreettiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110 - 111). Aineiston vastauksien perusteella päädyttiin etsimään kolmea tärkeintä ja yhdistävää laatukriteeriä seurakuntayhtymän tuottamalle iltapäivätoiminnalle.

3.5 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Kehittämistyössäni käytettiin kyselylomaketta, joka täytettiin nimettömänä ja palautettiin toimintatilaan. Tämä toi tutkimukselleni luotettavuutta, koska kyselylomakkeissa ei ollut tunnistettavissa yksittäisten vastaajien henkilöllisyydet. Tutkimuksen kyselyn vastauksia käytettiin vain aineiston keräämiseen.

Tutkimukseni luotettavuutta lisäsi kysymysten konkreettisyys. Lapsien tutkimuskysymys oli kirjoitettu ymmärrettävästi ja heidän oli helppo vastata siihen. Olin ottanut huomioon myös sen, jos lapsi ei osannut kirjoittaa vastaustaan. Kysymyksiä tehdessä olin ottanut huomioon myös lapsille sopivan kielen. Tutkimukseen osallistuminen oli ollut vapaaehtoista, joka osaltaan lisäsi myös tutkimuksen luotettavuutta.

Mielestäni tämän kaltaisessa työssä oli tarkoituksen mukaista hyödyntää laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmiä. Laadullinen tutkimus pyrkii

saamaan kokonaisvaltaisen kuvan tutkittavien henkilöiden todellisesta tilanteesta oman näkökulman kautta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164). Hyvässä työssä vastaajien määrä tulisi olla riittävä, jolloin se edustaa kattavasti tutkittavaa perusjoukkoa (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 70). Tässä työelämälähtöisessä työssä yksi luotettavuuden tae oli laaja aineisto, joka käsitti kaikki seurakuntayhtymän tuottaman iltapäivätoimintaan osallistujat.

Kehittämistyöni luotettavuutta arvioitaessa olen pohtinut kyselylomakkeen kysymyksiä. Olisivatko tutkimuksen tulokset olleet erilaisia jos kysymykset olisi aseteltu eri tavalla? Olen myös miettinyt, olisiko kristillisen kasvatuksen erityispiirteet tulleet esille paremmin, mikäli olisin laatinut tutkimuskysymykset toisella tavalla tai tutkimukseen olisi lisätty eri laadulliseen tutkimuksen menetelmiä kuten haastattelu.

Opinnäytetyön eettisyyttä pohtiessa, haluan ottaa esille oman asemani suhteessa kehittämistyön aiheeseen. Toimin esimiesasemassa kyseisellä työalalla. Tässä tilanteessa oli pohdittava esimiesroolini vaikutusta vastauksiin. Eettisten päätösten tekemiseen vaikuttavat tekijän omat tavoitteet ja historia josta häntä ei voida irroittaa (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 32). Clarkeburn & Mustajoki (2007, 255) korostivat, että tutkijan eettinen ristiriitaisuus muodostuu yleensä velvollisuuden ja ajankäytön välille. Oman roolini kautta oli otettava huomioon oma ajankäyttöni suhteessa kehittämistyön tekemiseen ja työntekoon. Kehittämistyön tekijänä työyhteisössä jouduin miettimään myös suostuttelun ja pakottamisen rajaa ohjaajien kyselyyn vastaamisessa. Kehittämistyössä yleensä oletetaan että työyhteisön henkilökunta osallistuu toimintojensa kehittämiseen (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 49).

Tekijän henkilökohtaisen elämän haasteellisin eettinen kysymys liittyi ajankäytön järjestämiseen (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 283). Opinnäytetyö on merkittävä henkilökohtainen prosessi oppimisen, työntekeksen sekä henkilökohtaisen elämän kannalta. Olin pyrkinyt järjestämään aikatauluni niin että pystyin suorittamaan opinnäytetyön laaditussa aikataulussa. Lähtökohtaisesti olen ajatellut opinnäytetyöni olevan yksi osa oppimisprosessiani ja ammatillisuuden vahvistumista tässä koulutuksessa. Opinnäytetyön teema oli kulkenut mukanani

jo opintojeni alkumetreiltä asti. Olin tutustunut erilaisiin materiaaleihin ja kirjallisuuteen sekä keskustelut asian tiimoilta erilaisissa tapaamissa ja koulutuksissa. Tämän oppimisprosessin kautta koin saavani uusia ajatuksia sekä kehittämisideoita ja tavoitteita omaan työhöni. Tutkimustyö on onnistuneimmillaan kokonaisvaltaista toimintaa (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 287).

4 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselytutkimuksen tuloksia tarkastelin vastaajaryhmän vastaukset kerrallaan. Tämän jälkeen tein yhteenvedon kaikkien vastauksien perusteella. Niissä kokosin ja tarkastelin kolmea yhteistä kriteeriä, jotka kävivät ilmi kyselyn perusteella. Näiden kolmen yhteisen laatukriteerin kautta pohdin kristillisen kasvatuksen näkyvyyttä seurakunnan tuottamassa iltapäivätoiminnassa.

Kyselylomake jaettiin yhteensä 403 toimintaan osallistujalle. Kyselyyn vastasi 51 huoltajaa, 119 lasta ja 15 ohjaajaa. Kyselyyn oli jättänyt vastaamatta 218. Kyselyyn osallistuneiden määrä oli hyvä lapsilla ja huoltajilla. Mielenkiintoista oli havaita, että vain 15 ohjaajaa vastasi kyselyyn. Ohjaajien vastaamattomuuteen vaikutti todennäköisesti oma roolini tutkijana ja esimiehenä. Toisaalta tutkimuskysely toteutettiin keväällä, jolloin ohjaajien voimavarat työhön paneutumiseen olivat koetuksella rankan toimintavuoden lopussa. Osa ohjaajista kertoi, että olivat vastanneet yhdessä työparin kanssa kysymyksiin. Tämä oli vaikuttava tekijä vastausmäärässä.

4.1 Huoltajien keskeiset laatukriteerit

Huoltajia oli pyydetty kertomaan kolme tärkeintä laadukkaan iltapäivätoiminnan kriteeriä. Vastauksista ilmeni, että useat huoltajat olivat erittäin tyytyväisiä tämänhetkiseen seurakuntayhtymän tuottaman iltapäivätoiminnan laatuun. Huoltajien vastauksista korostui ylitse muiden ohjaajien aito välittäminen ja turvallinen läsnä olo. Iltapäivätoiminnassa olevia ohjaajia luonnehdittiin helposti lähestyttäviksi. Aikuisen läsnäolo lasten iltapäivissä loi huoltajille turvallisen olon eikä heidän tarvinnut miettiä, kuinka lapsi selviää koulupäivän jälkeen.

Ohjaajista jotka tekevät työtä sydämellään. Ohjaajien lukumäärä on suhteutettu lapsimäärään ja etenkin jos ryhmässä on haastavia lapsia useampi. Kun nämä asiat ovat kohdallaan on ohjaajien helpompi luoda turvallinen ja hyvä ilmapiiri jossa lapsen on hyvä olla koulupäivän jälkeen.

Lapselle syntyvästä turvallisuuden tunteesta. Luovista virikkeistä ja hyvistä kavereista. Lämpimästä, ystävällisestä ja luottamuksellisesta ilmapiiristä.

Huoltajien vastauksissa laadukkaan iltapäivätoiminnan sanottiin koostuvan muun muassa seuraavista asioista: luottamuksen tärkeys, toimiva yhteistyö ja vuorovaikutus, yhteinen tekeminen ja leikkiminen, lepo ja terveellinen välipala. Nämä oli koettu merkittäväksi osaksi laadukasta iltapäivätoimintaa.

Monipuolisesta ja vaihtelevasta tekemisestä, koska lapset viettävät paljon aikaa iltapäiväkerhossa. Läsnaolevia aikuisia joilla on aikaa kuunnelle.”

Laadukas iltapäivätoiminta on tehty hyvistä suunnitelmista jonka sisältö miellyttää lapsia. Kun on kivaa ja kiinnostavaa ohjelmaa niin lapsikin viihtyy mielellään iltapäivätoiminnassa.

Laadukas iltti on monipuolista (ihanaa että leivotte tuoretta leipää ja teette retkiä), turvallista (säännöt, syli ja rajat) ja keskustelevaa (viestit kotiin ja päinvastoin).

4.2 Lapsien mielipiteet laadukkaasta iltapäivästä

Iltapäivätoiminnassa lapsi oli tutkimushetkellä 189. Kyselyyn vastasi 119 lasta, jotka olivat iältään 7–9-vuotiaita. Lasten mielipiteitä selvitettiin tutkimuksessa heille mahdollisimman konkreettisella kielellä. Lapset pitävät tärkeimpänä leikkimistä kavereiden kanssa niin sisällä kuin ulkona. Lapset kokivat kavereiden läsnäolon erittäin mielekkääksi iltapäivätoiminnassa. Lapset luonnehtivat vastauksissaan ohjaajia kivoiksi.

Kivaa kun leikitään sisällä ja pihalla. Täällä on kivat ohjaajat.

Kaikki on kavereita eikä kiusaa.

Minusta iltissä on kivaa se kun saa leikkiä melkein joka paikassa ja välipalat on hyviä ja aikuiset on tosi mukavia. En tahtoisi mitään muuta ilttiin. Sinne on kiva tulla koulun jälkeen leikkimään.

Lasten vastauksista kävi ilmi hyvin samankaltaisia asioita. Lasten vastauksista

ei ilmennyt että lepo hetket iltapäivätoiminnassa olisivat epämiellyttäviä vaan lapset kokivat ne erittäin miellyttäväksi tilanteiksi. Lapsien mielestä tärkeitä asioita iltapäivätoiminnassa olivat myös hyvä ja maukas välipala.

Illassa on kivaa kun saa olla lepparissa ja kun saa välipalaa. Ilttiin tahtoisin lisää patjoja leppariin.

Illassa on kiva piirtää. Täällä on myös kivoja kavereita. Tahtoisin tänne lisää jotain leluja. Täällä kirjat ovat hauskoja. Täällä on hyvää välipalaa aina. Kaikista hyvintä on pannukakku ja murot.

Syödä enemmän rieskaa.

Lasten toiveet olivat hyvin konkreettisia asioita ja tekemisiä. Heille oli tärkeää, lapsille ominaiset asiat, kuten hyvät lelut ja riittävät ulkoilumahdollisuudet iltapäivätoiminnan lähiympäristössä. Lasten toiveet liittyivät läheisesti kavereiden kanssa toimimiseen ja olemiseen. Tästä hyvä esimerkki oli tyynyt ja peitot, joiden avulla voi tehdä parempia majoja yhteisiin leikkeihin.

Olisi kivaa jos olisi isompi ulkoilualaue

Lelupäiviä lisää

Toinen perähuone ja enemmän patoja jotta kaikki mahtuu hyvin leppariin.

Lisää peittoja ja tyynyjä leppariin, kun niistä on kiva rakentaa yhdessä majoja.

4.3 Ohjaajien ajatukset laadukkaasti toimivasta iltapäivätoiminnasta

Iltapäivätoiminnassa työskenteli tutkimushetkellä 25 ohjaajaa jotka kaikki olivat koulutukseltaan lastenohjaajia. Heistä 15 ohjaajaa vastasi kyselyyn. Ohjaajien vastauksista käy ilmi, että ohjaajat pitivät laadukkaana iltapäivätoiminnan perusteina toiminnan suunnitelmallisuutta ja lapsilähtöisyyttä, aikuisten pysyvää ja

turvallista läsnäoloa sekä hyvää ja toimivaa yhteistyötä. Ohjaajien vastauksista huomasi että heidän vastauksensa jakaantuivat tasaisesti juuri edellä mainittujen määritteiden ympärille.

Turvallisesta, positiivisesta, avoimesta ja kunnioittavasta ilmapiiristä lasten, ohjaajien ja vanhempien kesken. Hyvistä, puhtaista ja laadukkaista kerhotiloista. Sopivasta levon, leikin ja toiminnan välisestä suhteesta. Näistä muodostuu laadukas seurakunnan iltapäivätoiminta.

Aidosta kohtaamisesta ja välittämisestä. Turvasta ja turvallisuudesta. Mahdollisuudesta leikkiin ja lapsilähtöiseen puuhailuun.

Ohjaajat korostivat vastauksissaan lapsen tarpeista lähtevän ja suunnitellun toiminnan vaikuttavuutta lapsen viihtyvyyteen iltapäivätoiminnassa. Lapsilähtöinen toiminta oli heidän mukaansa suunniteltu niin, että siinä oli tarpeeksi huomioitu lasten oikeus leikkimiseen ja iltapäivätoiminta oli lasten vapaa-aikaa. Ohjaajat kokivat, että selkeät rajat ja määrätietoinen ote työskentelyssä lasten kanssa olivat hyvä lähtökohta onnistuneelle iltapäivätoiminnalle.

Selkeät säännöt ja kuri ohjaajilla heti kauden alusta. Jämäkkä ote ja samassa köydessä pysyminen sekä yhteistyö vanhempien kanssa. Tälle pohjalle voi suunnitella ryhmän mukaan monipuolista, luovaa, rentoa ja leppoisaa toimintaa ohjaajien mielikuvituksen ja luovuuden mukaan 😊

Monipuolinen liikunta salissa ja ulkona sekä lapsilähtöinen vapaa-leikki. Terveellinen ja monipuolinen välipala. Hyvä ja turvallinen ilmapiiri sekä aikuisten aito läsnäolo. Edellä mainitut luovat laadukkaan iltapäivätoiminnan ottaen huomioon sen, että ip-toiminta-aika on lapsen vapaa-aikaa!

Ohjaajien vastauksista löytyi samankaltaisia näkemyksiä siitä, mistä laadukas iltapäivätoiminta muodostui. Ohjaajat pitivät merkityksellisenä laadukkaaseen iltapäivätoimintaan lapsiryhmän suhdelukuja ja työympäristön toimivuutta. Työn laadukkuuteen vaikutti ohjaajien mielestä myös oma innostus työn tekemiseen.

Innostuneista ohjaajista, laadukkaista työympäristöstä ja –välineistä sekä hyvästä osaamisesta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksenä voi todeta, ettei kristillisen kasvatuksen kasteopetus liity oleellisesti seurakuntayhtymän tuottamaan iltapäivätoiminnan laatuun. Tuloksissa tuli esiin kuinka tutkimukseen kaikkien osallistujien yhteisinä laadunmääritteinä olivat aito kohtaaminen ja läsnäolo, leikin tärkeys kavereiden kanssa sekä hyvä ja terveellinen välipala.

Seurakuntayhtymän iltapäivätoiminnan laatua määrittävät kristillisen kasvatuksen arvopohjan lähtökohdat ja tavoitteet. Näitä ovat keskinäinen luottamus, tasavertaisuus, välittäminen ja kunnioittava asenne. Näiltä osin voidaan todeta, että kirkon lapsilähtöistä ja aikuisjohtoista toimintaa pidetään huoltajien mukaan turvallisena ja laadukkaana. Kirkon kristillinen kasvatusta pitää sisällään hoidon, kasvatuksen ja opetuksen, joiden kautta pyritään välittämään ymmärrys siitä, että Jumala on jatkuvasti läsnä lapsen arkielämässä ja usko on oleellinen osa sitä (Ojell 2008, 124).

Leikkimällä, yhteisellä tekemisellä, ulkoilemalla ja yhdessä olemalla turvallisen aikuisen läsnäololla luodaan hyvä pohja hyvinvoivalle lapselle iltapäiviksi. Lapset kokivat edellä mainitut yhteiset tekemiset merkitykselliseksi laadun määritteiksi tutkimuksessani. Huoltajien ja ohjaajien vastausten pohjalta voidaan todeta, että sosiaalisten taitojen oppiminen, kavereiden vertaistuki sekä terveellinen ja monipuolinen välipala ovat yhteiset laadukkaana iltapäivätoiminnan perusta.

Kasvatustieteiden Pro gradu - tutkielmassaan Hilikka Koret (2005) tutki ekaluokkalaisten lasten kokemuksia aamu - ja iltapäivätoiminnassa. Koretilla oli tarkoituksenaan kuvata lasten hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä asioita. Koretin tutkimustuloksissa kävi ilmi, kuinka tärkeäksi lapset kokivat lähellä olevien aikuisten ja toisten lasten läsnäolon. Aikuisten ja lasten läheiset suhteet osoittautuivat merkitykselliseksi turvallisuuden tunteen kokemukselle. Koret (2005, 95) totesi tutkimuksensa tuloksissaan, että kaikkien turvallisuus oli varmistettu aikuisten läsnäololla. Toisaalta aikuiset jäivät heille näkymättömiksi eivätkä lapset muistaneet edes aikuisten nimiä (Koret 2005, 64). Tulosten perusteella Koret pääsi samankaltaisiin lopputuloksiin kuin minä opinnäytetyössäni. Voidaan siis todeta, että lasten todellinen hyvinvointi iltapäivässä perustui kavereihin, turvallisiin aikuisiin ja yhteiseen tekemiseen. Koretin (2005) kanssa yhteneväisiä tut-

kimustuloksia on löydettävissä myös Antti Takalan (2000) Pro gradu - tutkielmassa koululaisten iltapäivätoiminta Jyväskseudulla vanhempien ja lasten arvioimana.

Martta Virmakari (2007) kiinnittää huomiota tekemässään tutkimuksessa seurakuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan työntekijöiden epäkelpoisuutta toimia iltapäivätoiminnassa sekä yhteisten pelisääntöjen puuttumisessa kunnan iltapäivätoiminnan kanssa. Oman työni vastausten perusteella ei voida tulla samaan johtopäätökseen. Pääsääntöisesti työni tulokset tuovat näkyväksi ohjaajien ammattitaitoisuuden ja toiminnan suunnitelmallisuuden.

Lastenohjaajien käsityksiä kristillisestä kasvatuksesta Pro gradu - tutkielmassaan tutkinut Riitta Huhtala (2012) tarjosi samanlaisia näkemyksiä oman työni tuloksiin nähden. Lastenohjaajien vastauksissa ei ilmene erityisesti kristillisen kasvatuksen kasteopetuksen merkitys. Lastenohjaajien vastauksien perusteella kävi ilmi, että lapsilähtöisyys ja eritasoinen kohtaaminen olivat heidän työnsä lähtökohdat. Oma aineistoni tarjosi samankaltaisia tuloksia, joiden kautta kristillisen kasvatuksen näkyvyys ei ilmennyt seurakuntayhtymän järjestämässä iltapäivätoiminnassa.

Iltapäivätoimintaa ja sen laatua on tutkittu Ruotsissa jo paljon aiemmin kuin Suomessa. Siellä puhutaan vapaa-ajan kodeista, johon kaikki osapuolet ovat sitoutuneet ja sen toiminta on laaja-alaista. Ruotsissa on jo useiden vuosien ajan korostettu iltapäivätoiminnan tärkeyttä lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukemisena. (Ahlm & Lundahl 1999.) Ruotsin koulutoimen laadunarviointi tutkimuksessa (1999) lopputulokset ovat hyvin samankaltaisia kuin Koretin (2005) ja Takalan (2000) tutkielmissa, joissa turvalliset, läsnä olevat ja ammattitaitoiset aikuiset sekä kaverit luovat lapselle kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin iltapäiviin. Ruotsalaisten iltapäivätoiminnan laadunarviointiin on oltu tyytyväisiä, vaikka tiukkojen säästöjen vaikutukset näkyvät esimerkiksi suurentuneessa ryhmäkoossa. (Ahlm & Lundahl 1999.)

Opinnäytetyöprosessin aikana oma ammatillinen kasvuni vahvistui. Tämän prosessi laajensi ymmärrystäni kirkon iltapäivätoiminnan lähtökohdista ja vaikutta-

vuudesta. Kehittämistyöni tulosten perusteella vahvistui ymmärrys siitä, kuinka suuri merkitys on saada lapset ja huoltajat osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen yhteistyössä kristillisen kasvatuksen asiantuntijoiden kanssa.

Opinnäytetyöni tuloksia tulen hyödyntämään seurakuntayhtymän tuottaman iltapäivätoiminnan laatutyön tekemisessä yhteistyössä kaupungin ja muiden kolmannen sektorin tuottajien kanssa. Näiden tulosten perusteella voimme arvioida, mihin suuntaan seurakuntayhtymän tulee iltapäivätoimintaansa kehittää ja minkälaisia uusia visioita on luotava tulevaisuuden haasteiden perusteella.

Seurakuntayhtymän iltapäivätoiminta on haasteiden edessä. Jo nyt, kehittämistyön tekemisen jälkeen, on nähtävissä, kuinka lasten ja perheiden pahanolon lisääntyminen tuovat uudenlaisen haasteen ohjaajille. Ohjaajien tulee olla enemmän tietoisia nykypäivän lasten tunne-elämään ja sosiaaliin taitoihin liittyvissä ongelmissa. Tämä tuo uusia haasteita ja tavoitteita lastenohjaajien koulutukselle sekä ohjaajien lisäkoulutukselle. On löydettävä keinoja ja ratkaisuja erilaisten ryhmien ohjaamiseen ja toimimiseen. Lastensuojelullisten toimenpiteiden ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyn näkyminen arjen työssä on lisääntynyt selvästi viimeisen vuoden aikana. Iltapäivätoiminnassa on yhä enemmän tehtävä yhteistyötä eri toimijoiden ja erilaisten yhteistyötahojen kanssa, jotta lasten ja heidän perheidensä hyvinvointia voidaan tukea. On hyvä, että seurakuntayhtymät voivat tarjota iltapäivätoiminnassa tuoretta leipää ja lämmintä syliä, mutta se ei yksin enää riitä auttamaan lapsia ja perheitä heidän kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissaan.

Riitta Huhtala (2012) toteaa, että iltapäivätoiminnassa olevien lastenohjaajien erityisenä haasteena on erilaisista taustoista tulevien lasten ja perheiden kohtaaminen sekä heidän huomioon ottaminen toiminnan suunnittelussa. Tämä velvoittaa myös lastenohjaajakoulutusta arvioimaan uudelleen, mihin koulutuksen sisällöissä ja tavoitteissa keskitytään, jotta se vastaisi kentältä tulevaan haasteeseen.

Suomen taloustilanne niin valtion kuin kuntien tasolla on tulevaisuuden ennusteiden mukaan edelleen kiristymässä. Tämä tulee näkymään myös iltapäivätoiminnan tarjoamisessa. Monissa kunnissa on lähdetty pohtimaan ja suunnittelemaan uudenlaista joustavaa koulupäivää. Tämä herättää miettimään, miten kirkko pystyy olemaan osana tätä vai tapahtuuko tämän myötä se, että kirkko ja seurakunnat jäävät kokonaan pois iltapäivätoiminnan parissa tehtävästä työstä. On löydettävä uusia ja erilaisia tapoja tehdä työtä. Tämä vaatii oman toiminnan kehittämistä kirkon työntekijöiden ja työalojen keskuudessa. On todella tärkeää olla heti alkuvaiheessa jo mukana tässä kehittämistyössä. Meidän on kirkon työntekijöinä tuotava esille, mitä meillä on tarjottavana esimerkiksi juuri tässä

joustavassa koulupäivässä. Meillä on paljon osaamista erilaisten kerhojen vetämisessä, kuten kädentaitoihin, liikuntaan ja musiikkiin liittyvät kerhot sekä pyhäkoulun järjestäminen.

Tässä muuttuvassa tilanteessa oman toiminnan laadun arviointi ja kehittäminen nousevat merkittävään asemaan. On uskallettava lähteä hakemaan uusia työmuotoja unohtamatta kristillisen kasvatuksen lähtökohtia. Olen luottavaisella mielellä arvioinnin suhteen sillä nykyään valmistuvat lastenohjaajat oppivat oman työnsä arvioimisen jo koulutuksessa. Tämän kautta toivon arviointikulttuurin juurtuvan paremmin myös kirkon piirissä tehtävään työhön.

Seurakuntien tuottaman iltapäivätoiminnan kautta kirkossa kohdataan lapsiperheitä, joita muuten kirkon toiminnan on vaikea tavoittaa. Tästä johtuen näen tärkeänä, että iltapäivätoimintaan tulee myös jatkossa käyttää resursseja kirkossa. Haasteena on kuitenkin kirkon jäsenmäärän lasku ja taloudellisten resurssien karsiminen. Mielestäni kirkon tulee jatkaa hyvää toimintaa ja tehdä mahdolliseksi juuri 7 – 8-vuotiaiden lasten ja heidän perheiden kohtaaminen iltapäivätoiminnan kautta. Mielestäni toimintaa on kehittävä niin, että saamme enemmän huoltajia osallistumaan itse toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Tämän kautta huoltajat kokevat tulevansa kuulluiksi ja, se antaa heille myönteisen kokemuksen seurakunnan järjestämästä toiminnasta. Näen tärkeänä, että tällä voi olla positiivinen vaikutus huoltajien asenteisiin muutakin seurakunnan järjestämään toimintaa kohtaan. Uskon, että myönteiset kokemukset madaltavat kynnystä tulla mukaan muuhunkin yhteiseen toimintaan. Aito kohtaaminen ja vaikuttaminen asioihin luo tunteet kuulluksi tulemisesta. Näiden kokemusten kautta voimme saada lujan yhteyden siihen, että huoltajat kokevat seurakunnan järjestämän iltapäivätoiminnan luotettavaksi ja juuri heidän tarpeisiinsa sopivaksi.

Kehittämistyön tulosten tarkastelun jälkeen, olen pohtinut paljon jatkotutkimushaasteita. Tuloksista käy ilmi, ettei kristillisen kasvatuksen kasteopetus ole

olennainen osa seurakuntayhtymän tuottamaa iltapäivätoimintaa. Tästä syystä näen merkittävänä, että olisi hyvä kehittää ja suunnitella materiaalia juuri seurakunnan tuottamalle iltapäivätoiminnalle. Tätä materiaalia, niin sanottuja kristillisen kasvatuksen pelikortteja, voitaisiin käyttää pohjana luotaessa selvästi kristillisen kasvatukselle pohjautuvaa iltapäivätoimintaa.

Tulevaisuuden tarvitaan ohjaajia, jotka tekevät työtä iltapäivätoiminnan parissa seurakunnissa. Miten koulutusta tulisi kehittää, jotta se vastaisi nykypäivän laajenevaa työalaa ja miten seurakunnan työmuotoja tulisi kehittää, jotta voisimme laaja-alaisemmin vastata juuri tähän murrosvaiheeseen, jossa lapset siirtyvät lapsityön puolelta varhaisnuorisotyön puolelle. Jatkotutkimuksen aihe voisi olla, miten tällaisia ohjaajia saadaan kirkon työntekijöiksi. Jatkotutkimusaiheita voisi suunnata myös tulevaisuuden yhteistyöhaasteille seurakunnan, yksityisen ja julkisen palveluiden tuottajien näkökulmasta.

Tavoitteena on kuitenkin pidettävä jatkuvaa toiminnan kehittämistä. On pysähtyttävä miettimään, miten saamme lapset ja perheet mukaan osallistumaan toimintaan. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämiskirjassa (2008) on aloitettu hyvä pohdinta osallisuuden lisäämiseksi kirkon toiminnassa. Uusia visioita on edelleen kehitettävä, jottei kirkon työ jää muiden yhteistyötahojen tarjonnan alle.

Kehittämistyöni tuloksissa näkyi huoltajien tyytyväisyys iltapäivätoiminnan laatuun. Nykypäivänä monet ihmiset eroavat kirkosta helpommin kuin ennen ja hengelliset asiat maallistuvat. Eri kulttuurien ja uskontojen tuleminen sekä suvaitsevaisuuden lisääntyminen haastavat kirkon toiminnan ja sen perusteet. Tässä jatkuvien muutoksien yhteiskunnassa jäin pohtimaan, kuinka kauan tämä laatu koetaan hyväksi ja riittäväksi. Halutaanko lapsi tulla kirkon iltapäivätoimintaan, vaikka muuten ei koeta kirkon toimintaa merkitykselliseksi tai luotetaanko kirkkoon tulevaisuudessa ammatillisena kasvattaja, kun jäsenmäärä vähentyy uhkaavasti? Tämä haastaa kaikki kirkon työntekijät laadun arviointiin ja kehittämiseen, jotta saamme aikaan uusia, rohkeita ja avoimia toimintamuotoja.

Mielestäni on tärkeää tulevaisuudessakin pitää huolta siitä, että voimme luoda aitoa kohtaamista ja välittämistä toteuttaessamme laadukasta iltapäivätoimintaa kirkossa.

LÄHTEET

- Ahlm, Anna & Lundahl, Christian 1999. Finns fritids? En utvärdering av kvaliteten i fritidshem. Skolverkets rapport nr 186. Stockholm: Skolverket. Viitattu 26.2.2015.
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.1095!/Menu/article/attachment/00-542.pdf
- Alila, Kirsi & Parrila, Sanna 2004. Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:17. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 11.
- Aula, Maria Kaisa & Laaksonen, Jouko 2012. Lapsiasiavaltuutetun lausunto perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kerhotoiminnan laatukorteista. Jyväskylä. Viitattu 25.02.2015.
www.lapsiasia.fi/nyt/lausunnot/lausunto/-/view/1810195
- Clarkeburn, Henriikka & Mustajoki, Arto 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino, 32 - 287.
- Fonsén, Elina & Hujala, Eeva 2011. Varhaiskasvatuksen laadun arviointi ja pedagoginen kehittäminen. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 312 - 313.
- Harju, Heidi 2006. Aamu- ja iltapäivätoiminnan arviointi. Julkaisussa Riitta Rajala (toim.) Lapsen parhaaksi tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Opetushallituksen julkaisuja. Helsinki: Opetushallitus, 91-93.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino, 136.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi, 161 - 199.
- Huhtala, Riitta 2012. Lastenohjaajien käsitys kristillisestä kasvatuksesta. Pro gradu –tutkielma. Filosofinen tiedekunta. Läntinen teologia. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 23.2.2015.
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20120559/urn_nbn_fi_uef-20120559.pdf

- Hyystinmäki-Suomi, Päivi 2004. Iltapäiväkerhon uskontokasvatus. Teoksessa Leena Heinonen; Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja oy, 265-266.
- Kananen, Jorma 2008. Kvantti, kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto paino, 11.
- Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisryhmä, Kirkon kasvatus ja nuorisotyö 2008. Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisasiakirja. Toinen painos. Helsinki: Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus.
- Koret, Hilikka 2005. Ekaluokkalaisten aamut ja iltapäivät lasten kokemina. Varhaiskasvatuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu – tutkielma. Viitattu 24.2.2015.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18193/URN_N_BN-fi_jyu-2005441.pdf?sequence=1
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) muuttamisesta (L1138/2003).
- Lappeenrannan seurakuntayhtymä, hallinto ja talous i.a. Viitattu 03.03.2015.
<http://www.lappeenrannanseurakunnat.fi/hallintojatalous/>
- Lappeenrannan seurakuntayhtymä 2013. Lapsityön toimintasuunnitelma.
- Lindroos, Kirsi 2006. Esipuhe. Julkaisussa Riitta Rajala (toim.) Lapsen parhaaksi tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Opetushallituksen julkaisuja. Helsinki: Opetushallitus, 5 – 6.
- Mattila, Kati-Pupita 2003. Lapsidiakonian käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 56 - 71.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? . Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK-kirjat, 63 - 81.
- Ojasalo, Katri; Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy, 49 - 133.
- Ojell, Raija 2008. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisasiakirja eli Vake. Teoksessa Tiina Kangasmaa (toim.) Lapsenkaltainen - Uskonnolliskatsoimuksellinen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten

keskus oy, 122-124.

Opetushallitus 2005. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinnon perusteet DNO 43/011/2004. Helsinki: Edita Prima Oy.

Opetushallitus 2004. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet DNO 5/011/2004. Vammala: Vammalan Kirjapaino.

Opetushallitus i.a. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta. Ohjaajien perehdytyskansio. Viitattu 21.4.2015.

www.oph.fi/download/124243_apip_ohjaajien_perehdyttamiskansio.pdf

Perusopetuslaki 1136/2003, luku 8 a.

Petäjä, Heljä 2008. Varhaiskasvatuksen uskontokasvatus. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK-kirjat, 121 - 130.

Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus / LK-kirjat, 287 - 304.

Seurakuntien Lapsityön Keskus. Tehdään hyvä iltapäivä yhdessä. Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan lähtökohdat ja toimintalinjat i.a. Viitattu 25.2.2015 http://www.evl.fi/seurakunnan_varhaiskasvatus/aamu-ja_iltapaivatoiminta/kirkon_aamu-ja_iltapaivatoiminnan_linjaukset

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2011. Kirkon aamu – ja iltapäivätoiminnan kehittämissuunnitelma 2011 – 2014. Viitattu 25.2.2015 [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/33BAB1EC173648C0C22577040044F9F4/\\$FILE/Kirkon%20aip%20kehitt%E4missuunnitelma%202011-2014.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/33BAB1EC173648C0C22577040044F9F4/$FILE/Kirkon%20aip%20kehitt%E4missuunnitelma%202011-2014.pdf)

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta. Viitattu 25.2.2015 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28FAF5>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2015. Lapsivaikutusten arviointi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa - ohjeistus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon julkaisuja 21, Kirkko ja toiminta. Helsinki: Kirkkohallitus.

- Takala, Antti 2000. Koululaisten iltapäivätoiminta Jyvässeudulla lasten ja vanhempien arvioimana. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu –tutkielma. Viitattu 25.02.2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/18150>
- Torppa, Mirkka 2008. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet. Teoksessa: Liisa, Luukkonen (toim.) Jokapäiväinen leipä, lepo ja leikki. Helsinki: Lasten keskus Oy, 27 - 32.
- Tuomi, Jouni & Sajajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Uoti, Asko 2006. Aamu- ja iltapäivätoiminta Suomessa. Julkaisussa Riitta Rajala (toim.) Lapsen parhaaksi tukea ja laatua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Opetushallituksen julkaisuja. Helsinki: Opetushallitus, 9 – 15.
- Virmakari, Martta 2007. Aamu- ja iltapäivätoiminta Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakunnissa. Tutkimus seurakuntien aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Helsinki: Kirkkohallitus. Viitattu 23.2.2015.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/33BAB1EC173648C0C22577040044F9F4/\\$FILE/aip toiminnan_tutkimus.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/33BAB1EC173648C0C22577040044F9F4/$FILE/aip toiminnan_tutkimus.pdf)

LIITTEET

Liite 1: Kirje kyselyyn vastaajille

Arvoisa vastaanottaja,

Iltapäivätoiminnan laatutyöskentely aloitetaan koko kaupungin alueella kevään 2014 aikana. Tämän vuoksi haluan kysyä teidän mielipidettänne mistä on laadukas iltapäivätoiminta tehty? Kysely on osa Sosionomi (AMK)/ Kirkon varhaiskasvatusohjaaja opintojani Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Jokainen vastaus on työn kannalta erittäin tärkeä. Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä ja ovat luottamuksellisia. Kyselyn tuloksien perusteella aloitetaan laatukorttien työstäminen iltapäivätoiminnan suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Kysely jaetaan jokaiselle osallistujalle iltapäivätoiminnan kerhopisteessä. Kyselyyn voi täyttää ja palauttaa heti. Tarvittaessa kyselyn voi ottaa myös kotiin täytettäväksi. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista mutta suotavaa. Tärkeää on, että äänesi tulee kuulluksi toiminnan laadunarvioinnissa ja sen kehittämisessä. Kysely palautetaan kerhopisteessä olevaan laatikkoon huhtikuun loppuun mennessä.

Yhteistyöstä kiittäen,

Leena Kinnunen

vt. Lapsityönohjaaja

leena.kinnunen@evl.fi

Liite 2: Kyselylomake lapsille

1. Mikä iltissä on kivaa?

2. Mitä toivoisit sinne lisää?

Kiitos!

Liite 3: Kysely huoltajille ja ohjaajille

1. Mistä on laadukas iltapäivätoiminta tehty?

1. _____

2. _____

3. _____

Tähän voit kirjoittaa lisäkommentit

Kiitos!